

Sygn. akt IV CSK 534/13

POSTANOWIENIE

Dnia 11 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku J.P.
przy uczestnictwie J.M. B., J.B.
i E. A. W.
o dział spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 11 marca 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 7 maja 2013 r., sygn. akt IX Ca [...],

- 1) odrzuca skargę kasacyjną;**
 - 2) oddala wniosek uczestnika J.B.**
- o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w O. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w G. z dnia 20 grudnia 2012 r. w ten sposób, że: dokonał działu spadku po A.B. i X.Y., w skład którego wchodzi zabudowana, bliżej określona nieruchomość, o wartości 150000 zł, przez przyznanie jej uczestnikowi J.B.; zasądził od tego uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kwotę 49 200 zł tytułem spłaty i rozliczenia nakładów, a na rzecz pozostałych uczestników kwoty po 37500 zł tytułem spłat, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 czerwca 2013 r., co do tych świadczeń; nakazał wnioskodawczynie opuszczenie i wydanie nieruchomości J.B. we wskazanym terminie; oddalił jego apelację w pozostałej części oraz orzekł o kosztach postępowania w obu instancjach.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach, przewidzianych w art.398³ §1k.p.c. wnioskodawczynie domagała się uchylenia postanowienia Sądu drugiej instancji w zakresie obejmującym dokonaną zmianę postanowienia Sądu pierwszej instancji (pkt I ppkt 1 do 5) i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Podniosła zarzuty naruszenia art. 207 w związku z art. 199, art. 201, art. 209 i 1035 k.c. oraz art. 211, art. 212 § 2 w związku z art. 1035 k.c., a także art. 225, art. 229, art. 230 w związku z art. 391 § 1, art. 13 § 2 i 682 k.p.c. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej oparła na przyczynie objętej art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wskazała, że wymaga rozwiązania istotne zagadnienie prawne dotyczące opisanej wykładni art. 211 i art. 212 § 2 k.c. oraz art. 207 k.c. Wartość przedmiotu zaskarżenia skarżąca określiła na kwotę 169 600 zł, do zapłacenia której na rzecz J.B. zobowiązał ją Sąd pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna przysługuje do Sądu Najwyższego od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy w sprawach o zniesienie współwłasności lub dział spadku, jeśli wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż 150 000 zł (art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.). Zgodnie z art. 684 k.p.c. ustalenie wartości majątku spadkowego należy do sądu. Obowiązek wskazania

w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia wynika z art. 398⁴ § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., ale wartość ta nie jest wiążąca ani dla sądu drugiej instancji, ani dla Sądu Najwyższego; mogą one poddać ją weryfikacji z pominięciem zasad określonych w art. 25 i art. 26 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01, niepubl.).

Oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia w tego rodzaju sprawach, należących do tzw. spraw działowych, jest ściśle związane z wynikami postępowania i podlega kontroli sądu w ramach badania, czy zostały dochowane wymagania formalne środka odwoławczego, a w szczególności skargi kasacyjnej. Utrwalone zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego zapatrywanie, że wartość przedmiotu zaskarżenia z reguły nie może przekraczać wartości udziału uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną. Tylko wyjątkowo, gdy uczestnik podważa samą zasadę podziału albo gdy zaskarża rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej lub tytułem zwrotu pożytków albo rozliczenia nakładów, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60; z dnia 11 sierpnia 2008 r., V CSK 136/08, niepubl.; z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, niepubl.; z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 119/12, niepubl.; z dnia 13 listopada 2013 r., II CSK 212/13, niepubl.). Przez zasadę podziału rozumieć należy nie odwołanie się do wartości całej masy majątkowej, gdy stanowiska uczestników co do jej podziału są rozbieżne, tylko sytuację, gdy kwestionowany jest fakt i podstawa uznania danego składnika majątku za wchodzący w skład masy spadkowej bądź dopuszczalność działu, z uwagi na zakazy wynikające z ustawy albo umowy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02; z dnia 11 sierpnia 2008 r., V CSK 136/08; z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 119/12).

W rozpoznawanej sprawie nie było podstaw do odstąpienia od reguły, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie powinna przekraczać wartości udziału należącego do uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną. Masę spadkową wyczerpywał jeden składnik, obejmujący zabudowaną nieruchomość, której wartość ustalona została według stanu z daty otwarcia spadku i cen z daty orzekania

na kwotę 150 000 zł. Wartość nakładów poczynionych na tę nieruchomość przez wnioskodawczynię obejmuje kwotę 12 900 zł, a przez uczestnika J.B. kwotę 132 100 zł. Ponadto wnioskodawczyni pobrała pożytki z wynajmu garażu w wysokości 1 200 zł. Każdy z uczestników partycypował w nieruchomości spadkowej w rozmiarze 1/4 części. Suma wartości udziału wnioskodawczyni i nakładów na nieruchomość obejmowała zatem kwotę 54400 zł, bez uwzględnienia pobranych pożytków, a zatem była zdecydowanie niższa od wartości objętej art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. Oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 169 600 zł, obejmującą sumę udziału uczestnika J.B. i wartości poczynionych przez niego nakładów, było błędne i nie odpowiadało interesowi wnioskodawczyni.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Oddaleniu podlegał, stosownie do art. 520 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c., wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, skoro w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie zostały podniesione zarzuty dotyczące niedopuszczalności skargi kasacyjnej.